

Так, статтею 61 ГПК України передбачено, що питання про прийняття позовної заяви вирішується суддею, якому вона була передана у порядку, встановленому ч.3 ст.2-1 Кодексу.

У відповідності до статей 62, 63, 64 ГПК України суддя уповноважений відмовити у прийнятті позовної заяви, повернути позовну заяву, порушити провадження у справі, з підстав визначених у Кодексі.

З аналізу вищезазначених статей Кодексу, випливає, що позовні матеріали – це документи, на підставі, яких порушується провадження у господарській справі, про що у відповідності із ст. 64 ГПК України суддею виноситься відповідна ухвала.

Разом з тим, винесення процесуального документа на підставі статті 17 ГПК України наділяє позовні матеріали змістом господарської справи без винесення відповідного процесуального документа і має імперативні вказівки на прийняття суддею позовних матеріалів без їх дослідження на відповідність приписам статей розділу VIII ГПК України.

Таким чином, відсутність розмежування понять «позовні матеріали» та «матеріали справи» ускладнюють судову практику, оскільки залишається не визначеними процесуальні повноваження суддів при відкритті провадження у справах, по позовних матеріалах які надішли від інших господарських судів за підсудністю.

Згама А. О.

*Міжнародний гуманітарний університет,
ст. викладач кафедри цивільного та господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук*

ПРО ФАКТОРИНГ ЯК ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР

У незалежній Україні вперше поняття факторингу знайшло своє відображення у ст. 3 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 20.03.1991 р., в якій вказувалося, що факторингом є придбання права вимоги з поставки товарів і надання послуг, прийняття ризику виконання таких вимог та інкасація вимог. На практиці факторингова діяльність зводилась лише до цесії, при чому відступалася, як правило, лише дебіторська заборгованість, а угоди з факторингу носили характер разових.

З того часу змінилось розуміння цього правового інституту, стрімко збільшилися обсяги факторингових операцій, зросла увага з боку вітчизняних науковців.

Проте правова природа договору факторингу залишається певною мірою чітко не визначеною. Зокрема, серед вчених немає одностайності в цьому питанні. Одні говорять про факторинг як цивільно-правовий інститут (наприклад, Безклубий І. До питання про юридичну природу договору факторингу / І. Безклубий // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 3. – С. 89-91 або Чапичадзе Я. О. Договір факторингу : автореф.

дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Чапічадзе Яна Олександрівна. – Х., 2000. – 17 с.). Інші дослідники наполягають на змішаній природі договору факторингу (Олехова О. Факторинг як шлях підвищення конкурентоспроможності підприємства / О. Олехова // Юридична газета. – 2004. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yur-gazeta.com/article/1012/>).

Ще одна група вчених відстоює господарську природу цього договору. Зокрема, В. П. Богун акцентує увагу на тому, що факторинг повинен розглядатись як фінансово-господарський інститут, який би передбачав не лише кредитування фактором продавця, а й можливість надання останньому супутніх послуг, пов'язаних із таким кредитуванням (Богун В. П. Правове регулювання розрахунків в іноземній валюті у зовнішньоекономічних відносинах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Богун Віктор Павлович. – Д., 2001. – 20 с.). Схожою є позиція А. В. Токунової (Токунова А. Місце факторингу в системі права України / А. Токунова // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 1. – С. 114-117).

Досліджуючи договір факторингу, необхідно відзначити, що в Україні договір факторингу регулюється як цивільним, так і господарським законодавством. Так, глава 73 ЦК України містить поняття, предмет договору, сторони в ньому, положення щодо недійсності заборони відступлення права грошової вимоги, відповідальності клієнта перед фактором, виконання боржником грошової вимоги факторові, наступного відступлення права грошової вимоги, права фактора, зустрічних вимог боржника, захисту прав боржника.

У свою чергу відповідно до ст. 350 ГК України банк має право укласти договір факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги), за яким він передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони за плату, а друга сторона відступає або зобов'язується відступити банку своє право грошової вимоги до третьої особи.

При цьому у ст. 339 ГК України факторинг розглядається як банківська операція, що повною мірою не відповідає сутності цього виду договору. Зазначимо, що до недавнього часу Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III теж відносив факторинг саме до банківських операцій.

Проте беззаперечним залишається факт, що банки уповноважені здійснювати фінансові послуги, а отже, і факторингові послуги, при цьому прерогатива в регулюванні банківської діяльності належить ГК України. Відповідно до ст. 333 ГК України фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування, а також допоміжну діяльність у сфері фінансів та страхування. У Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків

фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III говориться про факторинг саме як фінансову послугу (п. 11 ч. 1 ст. 4).

Таким чином, законодавцем послідовно закріплено позицію щодо віднесення факторингу саме до сфери фінансів.

Правові основи здійснення факторингових операцій закладені також у Конвенції УНІДРУА про міжнародний факторинг, яка була ратифікована Україною у 2006 р. Зокрема, відповідно до ст. 2 вищезгаданої Конвенції цей міжнародний документ застосовується щоразу, коли грошові вимоги, відступлені згідно з договором факторингу, впливають з договору купівлі-продажу товарів між постачальником та боржником, які здійснюють господарську діяльність на території різних держав. Отже, Конвенція окреслила сферу здійснення операцій з міжнародного факторингу рамками господарської діяльності, що дозволяє переконливо говорити про факторинг як господарсько-правовий договір.

Таким чином, спостерігається паралельність розвитку договору факторингу у галузі як цивільного, так і господарського права. Разом з тим, вважаємо, що насамперед, слід говорити про договір факторингу як господарсько-правовий, а не цивільно-правовий договір. Тому на разі постає питання про модернізацію Господарського кодексу України у частині максимального врегулювання у ньому інституту факторингу.

Правдиченко А. А.

*Економіко-правовий факультет
Донецького національного університету,
старший викладач кафедри цивільного права і процесу*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Сфера житлового будівництва є однією з найбільш ризикованих для інвесторів, про що свідчить досить велика кількість будівельних скандалів у нашій країні. Саме тому в літературі непоодинокими є думки про необхідність введення обов'язкового страхування у цій сфері.

Законодавцем вже були зроблені відповідні спроби, коли у Законі України «Про страхування» (далі – ЗУ «Про страхування») встановлювалась обов'язковість страхування відповідальності забудовника перед третіми особами відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» (п. 38 ст. 7 в редакції від 19 червня 2003 року), а у самому Законі України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» (далі – ЗУ «Про фінансово-кредитні механізми») передбачалось обов'язкове страхування майнових ризиків, що виникають у процесі функціонування ФФБ. Під такими ризиками законодавець розумів, зокрема, несвочасне введення в експлуа-